

Paulus' bekering tot voorbeeld

Preek over 1 Timotheüs 1:16

Door ds. G.J. van Aalst

Zingen: Psalm 27:7
Schriftlezing: 1 Timotheüs 1:1-17
Zingen: Psalm 102:10 en 12
Zingen: Psalm 119:30
Zingen: Psalm 119:67

Gemeente,

In opzien om het licht en de hulp van Boven willen we overdenken vers 16 van het Schriftgedeelte dat u zojuist is voorgelezen. 1 Timotheüs 1 vers 16 lezen we samen nog een keer:

Maar daarom is mij barmhartigheid geschied, opdat Jezus Christus in mij, die de voornaamste ben, al Zijn lankmoedigheid zou betonen, tot een voorbeeld dergenen die in Hem geloven zullen ten eeuwigen leven.

Vatten we deze tekst samen met: *Paulus' bekering tot voorbeeld*. Drie gedachten:

1. Barmhartigheid geschied;
2. Lankmoedigheid betoond;
3. Voorbeeld gegeven.

Het Woord der verkondiging vatten we dus samen met: *Paulus' bekering tot voorbeeld*.

1. Barmhartigheid geschied (vers 16a): 'Maar daarom is mij barmhartigheid geschied.'
2. Lankmoedigheid betoond (vers 16m): 'Opdat Jezus Christus in mij, die de voornaamste ben, al Zijn lankmoedigheid zou betonen.'
3. Voorbeeld gegeven (vers 16b): 'Tot een voorbeeld dergenen die in Hem geloven zullen ten eeuwigen leven.'

1. Barmhartigheid geschied

Opmerkelijk ... direct na dit vers komt vers 17 waar we lezen: ‘De Koning nu der eeuwen, de onverderfelijke, de onzienlijke, de alleen wijze God, zij eer en heerlijkheid in alle eeuwigheid. Amen.’ Waarom schrijft Paulus deze woorden? Hij is toch nog lang niet klaar met zijn brief? Hij is nog maar pas begonnen. Er zullen nog de nodige hoofdstukken volgen. En dan tóch deze woorden. Inderdaad. Als Paulus vers 16 van hoofdstuk 1 heeft opgeschreven en uitgesproken, is zijn hart zo vol, dat hij de lof Gods uitzingt in vers 17 en dat afsluit met het woordje ‘amen’. Bewust hebben we daar onze Schriftlezing geëindigd. Vers 17 onderstreept immers het belang van het woord van onze overdenking. De lof, de eer van God is in het geding. Die hangt hiermee samen. De lof van de alleen wijze God, Die aan dwaze mensen Zijn Woord bekendmaakt.

Paulus heeft een zorg. Die betreft met name het geestelijk leidinggeven in de gemeente. Hij heeft zorgen als het gaat om de opeenvolging van de generaties ambtsdragers. De apostel vormt samen met de apostelen de eerste generatie. Timotheüs is iemand van de tweede generatie. Timotheüs moet de geloofsleer weer overdragen aan de derde generatie.

Timotheüs is op dit moment in Efeze. Het liefst zou hij daar zo snel mogelijk weggaan. Maar dat vindt Paulus niet goed. Hij wil dat Timotheüs op zijn post zal blijven. Wat is er dan aan de hand in die opeenvolging van de generaties in de gemeente? Wat is er aan de hand met het geestelijk leidinggeven? Luister. Er zijn met name in het eerste deel van 1 Timotheüs 1 twee zaken die de apostel drijven en met zorg vervullen. Dat is in de eerste plaats de Bijbelse verhouding tussen Wet en Evangelie. We hebben niet voldoende tijd om u dat nu uitgebreid uit te leggen. We zullen er straks iets van zeggen. Het tweede onderwerp is onze tekst: ‘Maar daarom is mijn barmhartigheid geschied, opdat Jezus Christus in mij, die de voornaamste ben, al Zijn lankmoedigheid zou betonen, tot een voorbeeld dergenen die in Hem geloven zullen ten eeuwigen leven.’

Paulus schrijft: ‘Timotheüs, gedreven door de Heilige Geest moet en mag ik je zeggen dat mijn bekering tot voorbeeld is gegeven.’ Dat mag een prediker nooit zeggen. Dat mogen de andere apostelen – dus zelfs ook Petrus en Johannes niet – zo nooit schrijven. Paulus doet en moet dat wel. Het is een van de teksten waarin de lof Gods wordt uitgezon-

gen. Zeg dus niet langer: 'Ik ben meer zoals Timotheüs bekeerd, niet zoals Paulus.' Want Timotheüs moest ook als Paulus bekeerd worden. U en ik, wij moeten ook als Paulus bekeerd worden. Niet in de uiterlijke weg, de omstandigheden, maar wel in het *wezen*. Wat bedoelen we daarmee?

We moeten altijd goed verschil maken tussen de *weg* van de bekering, dus de uiterlijke omstandigheden, en het *wezen* van de bekering. In Zondag 33 wordt niet naar 'een' bekering gevraagd, maar naar *dé* enige, waarachtige bekering. Dat wil zeggen: Ieder van Gods levend-gemaakte kinderen wordt *zó* geleid. Dat bedoelt Paulus hier. Het gaat om het 'wezen'.

Een wilgenblad ziet er heel anders uit dan een eikenblad. Al kan er tussen twee eikenbladeren verschil zijn. En toch zijn er lijnen en een bepaalde structuur terug te vinden in elk eikenblad. Daardoor is een eikenblad in zijn *wezen* een eikenblad en geen wilgenblad. Dat is zichtbaar. Ook in de waarachtige bekering gaat het om de grondstructuur, het gaat om het patroon. *Dát* is de zaak die Paulus Timotheüs aan het hart wil leggen. Daarom begint hij niet zomaar om hem een hartelijke privébrief te schrijven. Nee, Paulus schrijft een herderlijke brief. Met name voor ambtsdragers die geroepen worden om geestelijk leiding te geven. Daarom begint Paulus heel plechtig met de woorden: 'Paulus, een apostel van Jezus Christus, naar het bevel van God onze Zaligmaker, en van de Heere Jezus Christus, Die onze Hoop is.' En daarom volgt in vers 17 zo duidelijk de lof Gods.

In vers 1 beroept de apostel zich op de uitdrukkelijke roeping en inspiratie van de Heilige Geest. Hij vervolgt in vers 2: 'Aan Timotheüs, mijn oprechte zoon in het geloof: Genade [dat is de bron waaruit alles vloeit], barmhartigheid [die vloeit uit deze vrije genade; zo lezen we dit ook aan het begin van onze tekst: Daarom is mij barmhartigheid geschied], vrede [dat is de vrucht daarvan in het hart] zij u van God onze Vader en Christus Jezus onze Heere.'

Paulus waarschuwt zijn geliefde zoon: 'Blijf in Efeze, waak over de leer en geef leiding, hoe bang je ook bent van jezelf. Daartoe ben je gesteld, Timotheüs. Laat het helder zijn dat Wet en Evangelie beide verkondigd moeten worden. Maak van de Wet geen Evangelie, en maak van het Evangelie geen Wet.'

Wat bedoelt Paulus daar precies mee? Wel, om te beginnen: Wat is

de functie van de Wet? Onze Catechismus vraagt: ‘Waaruit kent gij uw ellende?’ Het antwoord luidt: ‘Uit de Wet Gods.’ Paulus roept Timotheüs als het ware toe: Timotheüs, dat eisende, dat vloekende, dat voorschrijvende van de Tien Geboden en andere delen uit Gods Woord, blijft gelden voor eenieder. Zó drukt de Heere Zijn deugden af. De wet blijft altijd gelden als de spiegel van Gods deugden. Maar ook als de tuchtmeester, de pedagoog, die uitdrijft tot Christus. De wet gunt geen rust. Zorg er dus voor dat de Wet verkondigd wordt, Timotheüs. Die wet is voor de hoereerders, voor hen die bij mannen liggen. Paulus zegt als het ware: Dit moeten we in elke tijd eerlijk blijven zeggen. Hoe vreselijk mensenhandel is. Maar niet minder erg is liegen en bedriegen. Hoort u, gemeente, dat ontrouw en onbetrouwbaarheid, hoereerders, die bij mannen liggen, slavenhandelaars en leugenaars in één rij genoemd worden? Het ene kwaad is niet minder erg dan het andere! Er wordt verder ook nog gesproken over meinedigen, over vadermoorders en moedermoorders. We moeten dit verder laten rusten, maar de functie van de wet is: dat zonde zonde zal *worden*, en dat zonde zonde zal *blijven*. Opdat de mens aan een einde gebracht zal worden, zoals ons Troostboek ons dat voorhoudt. Zodat de mens het voor God mag verliezen, en de heerlijkheid van het Evangelie – dat God alleen werkt, dat Christus alleen verdient, dat alleen een schuldig en verloren mens kan vertroosten – uitschittert. Opdat dat zo toegepast zal worden aan het hart.

Dat is dus het eerste waar Paulus zorg over heeft. Vanwege de tijd kunnen we er niet uitgebreid bij stilstaan, maar onthoud: In de Woordverkondiging gaat het om Wet en Evangelie. Om het eisende en vertroostende deel van de Schrift. In díé volgorde. Maak van de Wet geen Evangelie. Wat bedoelt de apostel daarmee? Dit: Leg de woorden ‘Gij zult niet doodslaan’ niet uit als ‘God zal er wel voor zorgen dat ik niet doodsla.’ Want zó wordt het niet bedoeld.

Paulus zegt ook: Maak van het Evangelie geen Wet. Daarmee bedoelt hij te zeggen: Zeg niet: U moet geloven! U móét geloven. U moet, u moet ... Is dat dan niet waar? Moet de mens dan niet geloven? Jawel, maar ... het Evangelie is geen Wet. Gelukkig niet, want dan kwam er niemand.

De verhouding tussen Wet en Evangelie was een probleem in de dagen van Timotheüs. En niet alleen toen ... Het is aangrijpend om te merken

hoe snel de kerk is afgezakt naar het roomse, verdienstelijke, farizeïsche denken en gevoelen. Een andere geloofsbeleving. En daarom volgt ons tekstwoord. ‘Maar daarom is mij barmhartigheid geschied.’

Paulus is in vers 12 al begonnen om Gods genade te roemen. We horen hem als het ware zeggen: Timotheüs, ik moet u een hart onder de riem steken. Ik moet u iets nóg duidelijker zeggen. Op mijn eerste zendingsreis hebben we elkaar voor het eerst ontmoet. De Heere heeft die ontmoeting willen gebruiken. Daardoor hebben we onderling een band gekregen. Op de tweede zendingsreis heeft de Heere jou willen afzonderen. En nu, tijdens mijn derde zendingsreis, schrijf ik deze herderlijke brief voor het ambtelijke leven, voor heel de kerk der eeuwen. Deze waarheid moet u ook overdragen, Timotheüs, als u nieuwe ambtsdragers aanstelt. Dan gaat het om die redengevende woorden: ‘Maar daarom ...’ Die woorden geven aan wat God ermee vóór heeft gehad. ‘Maar daarom is mij barmhartigheid geschied.’

Barmhartigheid is het branden van het hart van God. Vanuit de eeuwigheid, vanuit het welbehagen heeft God laten voelen dat Zijn hart voor al Zijn deugden, in Zijn recht en verbondstrouw vanwege Immanuël, soeverein brandt van opzoekende zondaarsliefde in Christus Jezus. ‘Maar daarom is mij barmhartigheid geschied.’ Omdat ik zo naar God zocht? Omdat God aanknopingspunten vond bij mij? Omdat ik zo bezig was om God te dienen? Omdat ...? Nee, integendeel. Paulus benadrukt: Laat het duidelijk zijn dat de Heere in mij niets vond wat meewerkte. Weet u wie de Heere vond, Timotheüs? Een godslasteraar. Wat? Kunt u geloven, gemeente, dat Paulus ooit heeft gevloekt? Nee toch? Ik ben ervan overtuigd dat zijn taalgebruik keurig was. Hij leefde onberispelijk. Toch schrijft Paulus dat hij tevoren een Godslasteraar was.

Herkent u daar iets van in uw eigen leven? Misschien zegt u ook wel: ‘Ik zou wel bekeerd willen worden, maar een mens kan toch niet méér doen dan erom vragen? Als de Heere zo gewillig was om mij te bekeren als dat ik gewillig ben om bekeerd te worden, o, dan was ik allang bekeerd ...’ Misschien durft u dat niet hardop te zeggen. Zeker tijdens een huisbezoek niet. Maar leeft die gedachte nooit in uw hart? Weet u wat er leeft in ons aller hart als we eerlijk zijn? Dit: ik (met een kleine letter) heb de ganse dag mijn handen uitgebreid tot een wederstrevig God. Ik zeg dat wel niet hardop, maar ... zo ligt het wel!

Weet u wat onze Dordtse vaders dan durven zeggen? Als u God de schuld geeft van uw onbekeerde staat, van uw ongelooft en van uw on-

gehoorzaamheid, dan is dat een godslasterlijke gedachte! Hoort u het? Als we heel netjes leven en God de schuld geven van ons onbekeerd zijn, dan denken we op een godslasterlijke wijze. Dan zijn we dus een godslasteraar. Want de werkelijkheid van ons aller leven onder de bediening van het genadeverbond is: 'Ik (met een hoofdletter) heb Mijn handen de ganse dag uitgebreid tot een wederstrevig volk.'

Oudere mensen, hebt u zo al een leven lang gevochten? Het is wat! Paulus zegt van zichzelf: 'Ik, die tevoren een godslasteraar was.' Hij meende de Heere te dienen. Een van de eerste dingen die hij hoorde – en dát hoort nu bij dat patroon, dat voorbeeld, die schets – was dat hij een vijand was van God en een vijand van Zijn Christus. Hoort u het? 'Ik die tevoren ...' En dan maar denken dat je zo serieus bent. En dan maar menen dat je God zoekt en bedoelt ...

Ik noem u nog een voorbeeld van een 'godslasteraar'. U zult op zich bewaard zijn voor het vervolgen van de gemeente Gods, maar hoe is het met de irritatie die bovenkomt als u het leven ziet van het echte volk van God? Nee, natuurlijk weten uw omstanders daar niet van. Maar in uw hart leeft de ergernis: 'Moet dat nu zó? Kan dat niet anders?' Eigenlijk is dat iets van de vijandschap tegen God en Zijn volk.

En wat dacht u van de zonde van de Godontering? De eerste vraag van de Catechismus van Genève en ook van de Westminster Catechismus luidt in onze woorden gezegd: 'Wat is het doel van het menselijk leven?' Met andere woorden: Waar leven we voor? Het antwoord is: 'Dat God in mijn leven verheerlijkt zal worden. Dat God de eer krijgt waar Hij recht op heeft.' Alles op en onder de preekstoel wat niet naar die zuivere maatstaf is, is ... zonde. Dat is Godonterend omdat wij Gode de eer niet geven. Omdat we eerrovers van God zijn.

Is het licht van Gods Wet, het licht van Zijn deugden, al gaan schijnen over de vraag: Waar is Gods eer in mijn leven? Hebt u al gezien wie we zijn in het licht van de eer van God? Paulus zegt: 'Maar daarom is mij, godslasteraar, barmhartigheid geschied.' Met andere woorden: Let nu eens op de leiding van de Heere in mijn leven. Toets uzelf daar maar aan, Timotheüs. En laten ook je moeder en je oma dat doen. Want wezenlijk zijn Rebekka, David en Samuël allemaal volgens dát patroon begenadigd in de Geliefde. Misbruik dus de verschillende leidingen van de Geest niet tot zelfbedrog. Het gaat om het wezen,

om de grondtrekken. Eén ervan is dat vijanden door God en met God verzoend worden. Bij het verschil in de wég speelt bijvoorbeeld onze leeftijd een rol, of we in de kroeg gezeten hebben of niet; of we altijd netjes geleeft hebben of niet; ons karakter en onze omgeving. Er zijn dus allerlei factoren die een rol spelen. Krijgt u gelijk de handen opgelegd óf wordt u naar de Schrift geleid? De *weg* van de bekering kan dus verschillend zijn, maar het *wezen* nooit. Hier gaat het om het wezen: 'Maar daarom is mij barmhartigheid geschied.' Onze eerste gedachte was: Barmhartigheid geschied. We gaan naar onze tweede gedachte:

2. *Lankmoedigheid betoond*

'Opdat [en dan volgt het doel] Jezus Christus in mij al Zijn lankmoedigheid zou betonen.' Paulus noemt hier de twee Namen 'Jezus' en 'Christus'. Dat doet hij niet zonder oorzaak. Dit is geen ijdel gebruiken van inhoudsvolle Namen van God en van de Middelaar. Want naar het derde gebod is dat ook godslasterlijk. Daaraan had Paulus zich ook zo schuldig gemaakt in zijn verleden. En hoe is dat bij ons, op en onder de preekstoel? De Namen van God en Zijn Gezalfde gebruiken zonder ziel, zonder hart, zonder indruk, zonder waarheid in het binnenste. Gemakkelijk praten over God en babbelen over Jezus. Dát is godslastering, gemeente.

Paulus noemt hier heel bewust de dierbare Naam 'Jezus'. Is er dan iets in uw hart wat raakt? Is er dan iets van de diepte van Zondag 11 van ons troostboek? 'Jezus (...) in mij ...'? Dat wil zeggen: De Gezondene des Vaders, Die uit de heerlijkheid des Vaders gekomen is in ons vlees, en dat tot in de helse angsten en benauwdheid toe, om te halen van de rand van de hel en terug te brengen in de gemeenschap Gods. Dát zegt de Naam 'Jezus'.

Wat zegt uw hart als u de Naam 'Jezus' hoort? Zegt u dan ook: Ja, zó Hij heet, zó is Hij. Zó werkt Hij. Die rand van de hel, dat is mijn deel, dat is mijn rampzalig lot. Er was er maar Eén Die mij in mijn doodsnoed kon redden.

En wat zegt u de Naam 'Christus'? Kennen we met ons hart de rijke Namen van de Middelaar? Er zijn er wel 125 in de Bijbel. De Naam Christus geeft weer: Zoals Híj onderwijs geeft, is er niemand. Zoveel geduld als Híj heeft met onverbeterlijke, blinde dwazen, is er niemand. Hoort u het? Híj is de hoogste Profeet en Leraar. Zoals Híj offert, zoals Híj bidt voor overtreders en ellendigen, is er niemand. Het is Zijn offer

alleen. Het is Zijn gebed alleen. Zoals Híj heerst, rechtvaardig, wijs en zacht, over ellendigen en nooddruftigen en die geen helper hebben, is er maar Eén.

Hoort u hoe Paulus de Namen van de Middelaar uit Zondag 11 en Zondag 12 noemt? Hij zegt: ‘Opdat [en dan volgt het doel in het bewijzen van die barmhartigheid Gods, soeverein en krachtdadig] Jezus Christus in mij, die de voornaamste ben.’ Dat laatste heeft Paulus in het vorige vers ook al gezegd. We lezen in vers 15 – een tekst die nogal eens overdacht wordt rond Kerst: ‘Dit is een getrouw woord en alle aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om de zondaren zalig te maken, van welke ik de voornaamste ben.’ Diezelfde uitdrukking horen we nu in vers 16 opnieuw.

Zondaren zijn mensen die niet anders willen en kunnen dan zondigen. Heeft God u dat al geleerd? ‘Zondaar ...’ het is zo’n uitgesleten woord. Maar gemeente, het gaat niet om woorden, het gaat om bevindelijke zaken. Een zondaar is iemand die niet anders wil en niet anders kan dan zondigen. Zondigen is tegen God ingaan. Hem arbeid maken met onze zonden en Hem moeite maken met onze ongerechtigheden. Jongelui, als je achttien bent, heb je dat al achttien jaar gedaan. Het is toch om te huilen ...!

Paulus gaat naarmate hij ouder wordt, steeds dieper buigen. Eerst schrijft hij in zijn ambtelijke dienst dat hij de *minste* is van alle apostelen. Paulus zegt als het ware: Als u alle apostelen op een rij zou zetten, dan ben ík de minste.

Nee, denk niet dat dit nederige hoogmoed is. Dat is het getuigenis des Geestes dat ook in de Schrift is vastgelegd. Later schrijft Paulus dat hij de *allerminste* is van alle heiligen. Dat wil zeggen: Als je al Gods kinderen op een rij zou zetten, dan is hij van allen de allerminste. Inmiddels is hij aan de derde zendingsreis bezig. Zijn einde komt dichterbij, en nu schrijft Paulus én in vers 15 én in vers 16: ‘Ik ben de *voornaamste der zondaren*.’ Hij noemt zichzelf een eersterangs zondaar. Eerst was het van alle apostelen de minste. Vervolgens van al Gods kinderen de minste. Hij wás dus tot Damaskus van alle zondaren van Adam af tot nu toe de meest hopeloze die er bestaat? Staat dat er? Dan hebt u niet goed gelezen. Er staat zo opmerkelijk als het gaat om zondaren die barmhartigheid ontvangen uit loutere genade: ‘Van dewelke ik de voornaamste *ben*.’ Tegenwoordige tijd.